

13.ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΤΣΙΜΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ- ΜΑΡΙΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΟΥ

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos_Politismos/logotexnia/B-stin-epoxi.htm

ΘΕΜΑ: Η απρόσωπη ζωή, οι άνθρωποι και τα διαμερίσματα σε μια σύγχρονη τσιμεντούπολη. • Προβλήματα από τη συγκατοίκηση πολλών οικογενειών στις σύγχρονες πολυκατοικίες. • Εργαζόμενες μητέρες με παιδιά. Οι δυσκολίες στην ανατροφή και στη διαπαιδαγώγηση.

ΔΟΜΗ

1η Ενότητα: « Ζούμε στην εποχή... στον τοίχο»: η τυποποιημένη κατασκευή των διαμερισμάτων και ο ομοιόμορφος τρόπος ζωής των ενοίκων.

2η ενότητα: « Αλλάζουν οι καιροί... ένας τοίχος»: η αποξένωση, ο φόβος της ανώνυμης συγκατοίκησης στην πολυκατοικία και η ενόχληση από τους θορύβους και τις συζητήσεις των γειτόνων.

3η Ενότητα: « Από το λουτροκαμπινέ... και ησυχάσαμε»: η υστερική συμπεριφορά της μητέρας του διπλανού διαμερίσματος και οι νευρικές αντιδράσεις του παιδιού.

Τα κυριότερα θέματα που τίγονται στο απόσπασμα είναι: η ζωή, οι άνθρωποι και τα διαμερίσματα σε μια σύγχρονη τσιμεντούπολη, τα προβλήματα που δημιουργεί η συγκατοίκηση πολλών οικογενειών στις σύγχρονες πολυκατοικίες, οι εργαζόμενες μητέρες και η δυσκολίες στην ανατροφή και στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών.

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής στις πολυκατοικίες: Οι περισσότεροι άνθρωποι σήμερα κατοικούν σε αστικά κέντρα και μέσα σε πολυκατοικίες, οι οποίες έφεραν μεγάλες αλλαγές στον τρόπο ζωής των ανθρώπων και δημιούργησαν πολλά προβλήματα στις μεταξύ τους

σχέσεις. Πρώτα πρώτα αντέστρεψαν ριζικά τη φυσιολογική μορφή της συμβίωσης. Έτσι, αντί οι άνθρωποι να ζουν ο ένας δίπλα στον άλλον, οριζόντια, συγκατοικούν ο ένας πάνω από τον άλλον (κάθετα), μετέωροι, και μέσα στα τσιμέντα. Τα περισσότερα διαμερίσματα είναι μικρά σαν κλουβιά και πολλά από αυτά ανήλιαγα και σκοτεινά, ίδια φυλακές. Η έννοια «γειτονιά» κοντεύει να χαθεί, δεν υπάρχουν αυλές ούτε αλάνες, για να παίξουν τα παιδιά, και το φυσικό περιβάλλον έχει σχεδόν περιοριστεί σε μερικές θλιβερές γλάστρες στα μπαλκόνια.

Όμως το κυριότερο είναι ότι οι άνθρωποι έχουν χάσει την ελευθερία τους, γιατί η συμπεριφορά τους καθορίζεται από κανόνες τους οποίους είναι υποχρεωμένοι να τηρούν, όπως, για παράδειγμα, στο ωράριο της θέρμανσης ή στις ώρες κοινής ησυχίας. Ακόμα, μέσα σε μια πολυκατοικία όλοι έχουν παράπονα: οι κάτω από τους επάνω, γιατί θορυβούν όσοι δεν έχουν παιδιά, από τα παιδιά των άλλων εκείνοι που δεν έχουν ζώα από αυτούς που έχουν. Όλα αυτά κάνουν τις σχέσεις ανάμεσα στους ενοίκους τυπικές. Και στις μεγάλες πολυκατοικίες συχνά δε γνωρίζεις αν ο συνεπιβάτης σου, στο ασανσέρ, είναι ένοικος του κτιρίου και αν τον γνωρίζεις, δεν τον χαιρετάς...

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ Αφηγηματικά στοιχεία και τεχνικές

Αφηγητής: η αφηγήτρια είναι ομοδιηγητική, δραματοποιημένη- συμμετέχει στη δράση. Είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας που αφηγείται. Αυτό φαίνεται και από το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση, δηλαδή σε α' ενικό (πρωτοπρόσωπη αφήγηση και εσωτερική εστίαση). Μιλάει για τον εαυτό της, αυτή είναι η πρωταγωνίστρια. Άλλωστε έχει στοιχεία αυτοβιογραφικά που μας κάνουν να ταυτίζουμε την αφηγήτρια με τη συγγραφέα.

Αφηγηματικοί τρόποι: στο απόσπασμα εναλλάσσονται η αφήγηση με το διάλογο και έτσι το κείμενο γίνεται πιο ζωντανό και παραστατικό. Παρατηρούμε κι ένα σχόλιο της αφηγήτριας («Αλλάζουν οι καιροί...τη ρωμιοσύνη τους»).

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ

ΜΕΣΑ Παρομοίωσ

Παρομοιώσεις: «θυμίζει κατάστρωμα βαποριού», «μοιάζει διάδρομος», «Στέκεται μπροστά του σαν κολόνα πάγου»

Μεταφορά: «Εκεί που θα κουνιάσει..»

Ειρωνεία: «Εσωτερικά τα λένε...δρόμο», «... μπαλκόνι που ζώνει... βαποριού», «η κάθε κάμαρα... διάδρομος», «Πως επιπλώνεται... της μόδας», «Η απόσταση... στον τοίχο». Η αφηγήτρια ειρωνεύεται τον ομοιόμορφο και τυποποιημένο τρόπο ζωής στα σύγχρονα διαμερίσματα, την τυποποιημένη διάταξη των επίπλων, που δεν αφήνουν την νοικοκυρά να ανασάνει και να φτιάξει το χώρο της.

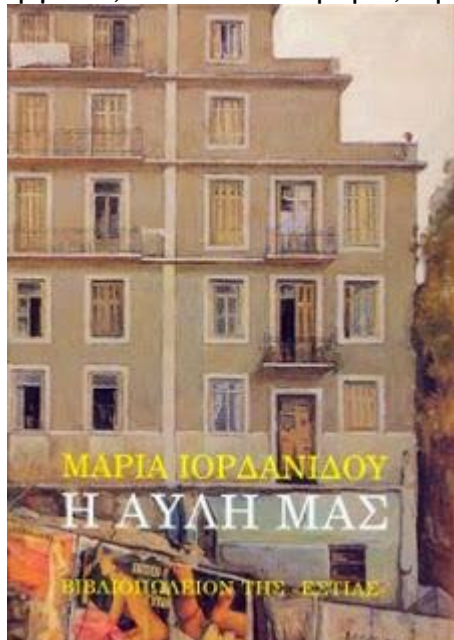
ΓΛΩΣΣΑ: Απλή, καθημερινή. Ως προς τη μορφή, μπορεί να επισημανθεί η εναλλαγή αφηγηματικών και διαλογικών μερών, η αμεσότητα (απλότητα) του προφορικού λόγου και η χρήση καθημερινού λεξιλογίου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Αφηγήτρια: είναι μια γυναίκα μεγάλης ηλικίας που δεν αντέχει την ασφυκτική ζωή στο διαμέρισμα. Από την αρχή του αποσπάσματος φαίνεται η απογοήτευση, η δυσφορία της και αυτό το εκφράζει με τις ειρωνείες στην πρώτη ενότητα. Νοιώθει εγκλωβισμένη, δεν μπορεί να έχει τη δική της γωνιά. Ακόμη απογοητεύεται από την ψυχρότητα, το φόβο και την αποξένωση στις πολυκατοικίες. Προβληματίζεται και απορεί που οι Έλληνες έχασαν τις παραδοσιακές τους αξίες. Παρακολουθεί, άθελα της τις ζωές των άλλων. Από την παρέμβασή της στη σκηνή της μητέρας και του παιδιού, φαίνεται πως νοιάζεται.

Είναι ένα σκεπτόμενο άτομο, με πείρα, καλοπροαίρετο. Δεν αποδέχεται τη βία. Ξέρει από παιδιά και τα αγαπά. Προβληματίζεται, αγωνιά για την τύχη του παιδιού. Αντιδρά αρχικά ήρεμα κι έπειτα οργισμένα. Είναι έτοιμη να ορμίσει στην μητέρα.(Ναι, πραγματικά τρελάθηκα).

Μητέρα: υστερική, βίαιη, αγχωτική. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η αγχωτική εργασία, το πιεστικό ωράριο, την έχουν κάνει να μη διαπαιδαγωγεί σωστά παιδί.

Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου:

1. Ποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα έχουν τα διαμερίσματα των σύγχρονων πολυκατοικιών, εξαιτίας των οποίων η Ιορδανίδου θεωρεί ότι «η σημερινή γυναίκα δεν αγαπά το σπίτι της»;

Το απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα **Η αυλή μας** της Ιορδανίδου, στο οποίο η συγγραφέας περιγράφει σκηνές από τη ζωή στη σύγχρονη τσιμεντούπολη. Μια πρώτη προσέγγιση του κειμένου μπορεί να εστιαστεί στα παρακάτω θέματα: κατασκευή των διαμερισμάτων και ομοιόμορφος τρόπος ζωής των ενοίκων οι κάτοικοι, και κυρίως η νοικοκυρά, έχασε το δικαίωμα να δημιουργήσει τη γωνιά της (αξίζει να σχολιαστεί ότι η Ιορδανίδου προέρχεται από την Κωνσταντινούπολη, όπου η νοικοκυρά του σπιτιού είναι η αδιαφιλονίκητη «βασίλισσα» του οίκου της). Αυτή η ισοπεδωτική ομοιομορφία, σε συνδυασμό και με το φόβο, που εμπνέει η ανωνυμία της συγκατοίκησης στην πολυκατοικία, οδηγούν τους ανθρώπους στην αποξένωση και στην [εσωστρέφεια](#).

2. «Έχασαν οι Ρωμιοί τη ρωμιοσύνη τους». Αφού διαβάσετε προσεκτικά όλη την παράγραφο, σχολιάστε τη σημασία αυτής της άποψης και εξηγήστε τι δηλώνει η έννοια «ρωμιοσύνη» για τη συγγραφέα.

Η αλλοτρίωση των σύγχρονων Ελλήνων (Έχασαν οι Ρωμιοί τη ρωμιοσύνη τους)

Η λέξη «ρωμιοσύνη» (= ο Ελληνισμός, η ελληνική ψυχή, το φρόνημα και τα ιδανικά του ελληνικού έθνους, και εδώ: ο τρόπος συμπεριφοράς των Ελλήνων στη συνείδηση της αφηγήτριας είναι ταυτισμένη με τις παραδοσιακές αρετές των Ελλήνων) τη φιλοξενία, την αλληλεγγύη, τη φιλία, την ψυχική ευγένεια, τη συμπόνια. Με αυτές τις αρετές μεγάλωσε και οι αναμνήσεις της από τη ζωή στην Κωνσταντινούπολη, όπου οι γείτονες γνώριζαν

μεταξύ τους, αντάλλασσαν επισκέψεις και μοιράζονταν τις χαρές και τις λύπες, είναι γεμάτες με εικόνες από [βεγγέρες](#), γιορτές, μουσαφιριά και τραπεζώματα» Τώρα στην Αθήνα, ζώντας στους ρυθμούς της αστικής ζωής, διαπιστώνει μιαν άλλη κοινωνική πραγματικότητα: οι άνθρωποι έχουν αποκτήσει ξενικές συνήθειες, έχουν γίνει τυπικοί και εσωστρεφείς, δεν ανοίγουν τα σπίτια τους και τις καρδιές τους, θαρρείς και φοβούνται ο ένας τον άλλον. Έτσι, στη θέση των παραδοσιακών αρετών έχουν μπει η καχυποψία, η αδιαφορία, ο φόβος και η αντικοινωνικότητα, ενώ οι συγκάτοικοι στις πολυκατοικίες πολλές φορές ούτε καν γνωρίζονται μεταξύ τους. Βλέποντας αυτή την αλλαγή στους καιρούς και στους ανθρώπους, η αφηγήτρια καταλήγει στο συμπέρασμα ότι Έχασαν οι Ρωμαίοι τη ρωμιοσύνη τους, δηλαδή την ελληνική φυσιογνωμία τους, και, στο όνομα τη: προόδου και της εξέλιξης, αλλοτριώθηκαν[1] από τα ξενικά πρότυπα.

3.Η αφηγήτρια ενδιαφέρεται πολύ για την ανατροφή που δίνει στο παιδί της η γυναίκα του διπλανού διαμερίσματος. Πώς κρίνετε την παρέμβασή της και τα σχόλια που κάνει; Ποια γνωρίσματα του χαρακτήρα της αποκαλύπτει αυτή η κριτική στάση;

Η αφηγήτρια παρακολουθεί την οικογενειακή ζωή των ενοίκων του διπλανού διαμερίσματος χωρίς να το επιδιώκει και άθελα της συμπάσχει. Ειδικότερα, αναφέρεται σε σκηνές από τη σχέση της γυναίκας με τη μικρή κόρη της, πού δείχνουν από τη μια ένα τρομαγμένο και νευρωτικό (που δε μπορεί να συγκρατήσει τα νεύρα του) παιδί και από την άλλη μια αγχωτική, υστερική και εξουσιαστική μητέρα, που χάνει τον έλεγχο των λόγων και των πράξεών της. Η αντιπαιδαγωγική συμπεριφορά της και οι νευρικές αντιδράσεις του παιδιού προβληματίζουν την αφηγήτρια, η οποία από διάθεση να βοηθήσει παρεμβαίνει με τρόπο ευγενικό[2], συμβουλεύοντας τη μητέρα να συμπεριφέρεται με ηρεμία στο παιδί της και να του δίνει πρωτοβουλίες. Βέβαια η αντίδραση της ξένης γυναίκας δεν άφησε περιθώρια για συζήτηση, όμως η αφηγήτρια δεν έπαψε να ενδιαφέρεται και να γίνεται μάρτυρας της νοσηρής κατάστασης που συνεχιζόταν. Κάποια στιγμή μάλιστα η παρέμβαση της κινδύνεψε να γίνει επεισοδιακή, καθώς η απειλή «θα σε μπατσίσω» ξεσήκωσε μέσα της την οργή και θέλησε να παρέμβει με δυναμικό τρόπο, για να προστατέψει το παιδί από τη βίαιη συμπεριφορά της μητέρας του.

- Η παρέμβαση της αφηγήτριας δείχνει σκεπτόμενο άνθρωπο, με ευαισθησία, καλλιέργεια, πείρα και καλοπροαίρετη διάθεση. Είναι φανερό ότι ξέρει από παιδιά και θέλει να εξομαλύνει την ακραία κατάσταση που έχει διαπιστώσει. Πονάει για το παιδί και εξοργίζεται με τη μητέρα, μια εργαζόμενη που δεν μπόρεσε να βρει την ισορροπία ανάμεσα στους πολλαπλούς της ρόλους. Η γνώση και διαίσθησή της την οδηγούν στο συμπέρασμα ότι έχει πληγωθεί η αξιοπρέπεια του παιδιού, το οποίο χρησιμοποιεί ως άμυνα απέναντι στη μητέρα του την άρνηση του φαγητού, γιατί έτσι την εκδικείται για το ξύλο και για την εγκατάλειψη (η μητέρα είχε πάει για διακοπές στο εξωτερικό με τον πατέρα αφήνοντας το παιδί στη γιαγιά του).

Παράλληλο κείμενο: Μάριος Χάκκας

Ο μπιντές-

διήγημα <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5432/>

